

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

УДК: 336.14:005.336.1(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15305147>

**Використання бюджетних коштів через систему публічних закупівель
в Україні: виклики та перспективи**

Сторожук Ірина Петрівна

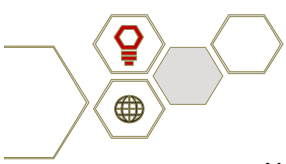
кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова,
Україна, 29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, буд. 8,
i_storozhuk@univer.km.ua, <https://orcid.org/0000-0003-3104-6071>

Прийнято: 19.04.2025 | Опубліковано: 29.04.2025

***Анотація.** У статті аналізується система державних закупівель в Україні, зокрема через електронний майданчик ProZorro. Досліджено проблеми, що знижують ефективність системи, зокрема надмірне використання неконкурентних процедур, що створює можливості для зловживань та неефективного використання бюджетних коштів. Особливу увагу приділено труднощам моніторингу та контролю за виконанням контрактів на місцевому рівні.*

У документі також розглядаються виклики, з якими стикається система закупівель у контексті війни та реконструкції країни, зокрема необхідність швидкого реагування на надзвичайні потреби без проведення відкритих тендерів. Це дозволяє швидко проводити закупівлі, але водночас створює ризики порушень і зловживань

Пропонується низка напрямків для вдосконалення, зокрема перегляд порогів використання електронних процедур, посилення контролю за

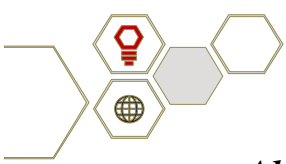
корупційними ризиками, запровадження нецінових критеріїв закупівель, адаптація системи до нових економічних реалій. Також розглядаються проблеми, пов'язані з недостатнім контролем на місцевому рівні, де часто виникають труднощі з моніторингом та контролем за виконанням контрактів. Особливо важливим аспектом є аналіз нових викликів, які постали перед системою закупівель у воєнний час, коли виникає потреба оперативно реагувати на нагальні потреби без проведення відкритих торгів, що дозволяє швидко проводити закупівлі, але водночас підвищує ризики корупції та зловживань. У роботі запропоновано комплексний підхід до вирішення цих проблем, зокрема удосконалення нормативно-правової бази, перегляд критеріїв відбору переможців закупівель, розширення використання нецінових параметрів оцінки постачальників, що дозволить підвищити ефективність закупівель та забезпечити кращу якість закупівель товарів і послуг. Зазначається, що реформування нормативно-правової бази та вдосконалення механізмів контролю є критично важливими для забезпечення ефективного та справедливого використання бюджетних ресурсів, зокрема в умовах післявоєнного відновлення країни.

Ключові слова: ProZorro, нормативно-правове регулювання, публічні закупівлі, воєнний стан, бюджетні кошти, відкриті торги, бюджетні ресурси.

Use of budget funds through the public procurement system in Ukraine: challenges and prospects

Storozhuk Irina

Candidate of Juridical Sciences, Docent, Associate Professor at the Department of Constitutional, Administrative and Financial Law, Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law, Ukraine, 29019, Khmelnytskyi, Heroes of the Maidan, 8, i_storozhuk@univer.km.ua, <https://orcid.org/0000-0003-3104-6071>

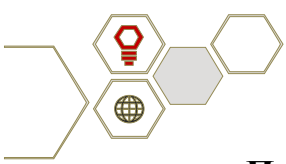

Abstract. *The article analyzes the public procurement system in Ukraine, in particular through the electronic platform ProZorro. It examines the problems that reduce the efficiency of the system, in particular the excessive use of non-competitive procedures, which creates opportunities for abuse and inefficient use of budget funds. Particular attention is paid to the difficulties of monitoring and controlling the implementation of contracts at the local level.*

The paper also examines the challenges faced by the procurement system in the context of war and the country's reconstruction, in particular the need to respond quickly to emergency needs without conducting open tenders. This allows for rapid procurement, but also creates risks of violations and abuses.

A number of areas for improvement are proposed, including revising the thresholds for the use of electronic procedures, strengthening control over corruption risks, introducing non-price criteria for procurement, and adapting the system to new economic realities. It also examines the problems associated with insufficient control at the local level, where difficulties often arise in monitoring and controlling the implementation of contracts. A particularly important aspect is the analysis of new challenges that have arisen for the procurement system in wartime, when there is a need to respond promptly to urgent needs without conducting open tenders, which allows for quick procurement, but also increases the risks of corruption and abuse. The paper proposes a comprehensive approach to addressing these problems, including improving the regulatory framework, revising the criteria for selecting procurement winners, and expanding the use of non-price parameters for evaluating suppliers, which will increase the efficiency of procurement and ensure better quality of purchased goods and services. It is noted that reforming the regulatory framework and improving control mechanisms are critical to ensuring the effective and fair use of budgetary resources, particularly in the context of the country's post-war recovery.

Keywords: *ProZorro, regulatory regulation, public procurement, martial law, budget funds, open tenders, budget resources.*

Постановка проблеми. Проблематика публічних закупівель є однією з найактуальніших тем у сучасному українському науковому та практичному середовищі, що визначається її значущістю для економіки країни та ефективного використання публічних коштів. У зв'язку з нещодавніми викликами, серед яких відбудова інфраструктури після повномасштабної війни та гармонізація з європейським законодавством, важливість розвитку системи публічних закупівель набуває ще більшої ваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових дослідженнях особливу увагу приділено оцінці ефективності публічних закупівель. Так, І. Парасій-Вергуненко запропонувала методику аналізу закупівель, яка дозволяє оцінювати їхню ефективність через систему показників і алгоритми їхнього розрахунку. Це дає змогу більш обґрунтовано оцінювати результативність закупівель на різних етапах їх проведення [1].

К. Павлюк[2] наголошує на необхідності продовження реформ у сфері здійснення державних закупівель, які сприятимуть максимальній прозорості та враховуватимуть загальні принципи конкуренції.

Б. Малиняк, І. Підлісний [3], М. Гупаловська [4], К. Назарова, Т. Копотієнко [5], М. Письменна [6] та В. Русін [7] переважно досліджують питання посилення контролю за здійсненням публічних закупівель. С. Юшко [8, с. 122] вважає, що посилення контролю є удосконалення системи протидії шахрайствам та зловживанням у сфері закупівель.

Інші дослідження, зокрема роботи Н. Здирко [9] та О. Кириленка [10], розглядають специфіку відображення публічних закупівель в бюджетних установах та контроль за їх виконанням. Ці праці є важливими для розуміння теоретичних основ та практичних аспектів регулювання закупівель у державному секторі, що є критично важливим для ефективного управління публічними коштами.

Водночас існує ряд невирішених питань, які потребують подальшого дослідження. Зокрема, це стосується адаптації української системи закупівель до європейських стандартів, впровадження інноваційних методів закупівель та

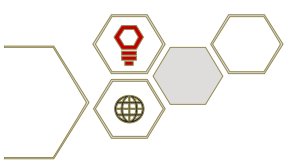
більш широкого застосування нецінових критеріїв. Незважаючи на те, що дослідження в цій сфері вже започатковані, практичне впровадження таких змін вимагає додаткового аналізу та вдосконалення існуючих механізмів контролю.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на наявність законодавства, яке регулює публічні закупівлі та наукових досліджень щодо даної проблематики, існує низка аспектів які залишаються недостатньо вивченими або потребують оновленого підходу у зв'язку зі змінами законодавства, технологічних інструментів та геополітичної ситуації. До таких невирішених частин загальної проблеми можна віднести: недостатній аналіз ефективності витрачання бюджетних коштів у контексті воєнного стану, коли процедури закупівель спрощуються, але ризики зловживань зростають; відсутність комплексної оцінки впливу цифрових платформ (зокрема ProZorro) на якість публічного управління закупівлями, особливо на місцевому рівні; проблеми кадрового забезпечення у сфері публічних закупівель, зокрема рівень професійної підготовки осіб, відповідальних за закупівлі, та їх відповідальність за неефективне витрачання коштів; недостатньо досліджені механізми громадського контролю та залучення громадськості до моніторингу бюджетних витрат, попри формальні можливості їх участі; відсутність ґрунтового аналізу відповідності стратегічних цілей публічних закупівель реальній практиці використання бюджетних коштів, що призводить до формального підходу щодо стратегій.

Мета дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз сучасного стану використання бюджетних коштів через систему публічних закупівель в Україні, виявлення ключових викликів, що перешкоджають ефективному функціонуванню цієї системи, а також обґрунтування перспективних напрямів її удосконалення в контексті забезпечення прозорості, економічності та підзвітності витрат.

Виклад основного матеріалу. Публічні закупівлі – це не лише інструмент, за допомогою якого задовольняються потреби держави в товарах, роботах і послугах, але й повноцінний драйвер економіки та дзеркало її

поточного стану. Тому важливо підвищити ефективність проведення публічних закупівель та посилити контроль за ними.

Відповідно до чинної редакції Закону «Про публічні закупівлі» передбачено такі основні види закупівель [11]: відкриті торги; торги з обмеженою участю; конкурентний діалог; переговорна процедура; спрощена закупівля; закупівля в Prozorro Market; звіт про укладений договір.

Система публічних закупівель в Україні є одним із основних інструментів для забезпечення прозорості та ефективного використання бюджетних коштів. Вона дозволяє забезпечити відкритість процесу закупівель, сприяє зниженню рівня корупції та створює умови для чесної конкуренції серед постачальників товарів, робіт та послуг. Однак, попри значні досягнення цієї системи, існує низка проблем, які потребують вирішення, щоб забезпечити більш ефективне та справедливе використання бюджетних ресурсів.

Прозорість інформації про виконання бюджетів за видатками дає змогу бачити перелік товарів, робіт і послуг, придбаних (виконаних) за рахунок коштів платників податків; підсилює довіру населення до місцевих органів влади, тому що розуміння дій влади є передумовою громадської підтримки; сприяє поліпшенню соціальної політики і раціональному розподілу коштів бюджету [14, с. 27].

Загалом, завдяки використанню системи Prozorro за період з 2016 по 2023рр. було укладено понад 18,75 млн. договорів на суму 4,75 трлн. грн., серед яких понад 88,8% – це неконкурентні закупівлі. Надпорогові конкурентні закупівлі за 2016 – 2023 рр. становили 855,60 тис. укладених договорів на суму 2,70 трлн. грн, понад 4,7% у загальній кількості закупівель. Надпорогові неконкурентні закупівлі (переговорна процедура тощо) становили 418,73 тис укладених договорів на суму 652,52 млрд. грн., тобто майже 2,23 % у загальній кількості процедур [12].

У сучасних складних економічних умовах роль контролю за публічними закупівлями зростає, адже однією із головних вимог суспільства є ефективне використання фінансового ресурсу держави. Потреба у професійному контролі

за проведенням публічних закупівель постійно спрямована на попередження неефективного та незаконного використання державних коштів.

Одним із видів контролю, який розпочав своє існування у 2018 р., є моніторинг публічних закупівель. Моніторинг закупівель є унікальним заходом державного фінансового контролю, особливістю якого є відкритість та прозорість, позаяк основні дії як замовників, так і працівників Держаудитслужби під час моніторингу відображаються публічно в електронній системі закупівель. Моніторинг публічних закупівель став важливим елементом державного фінансового контролю. Завдяки прозорості цього процесу кожен етап закупівлі – від подачі заявки до підписання договору – стає доступним для громадськості, що значно підвищує рівень довіри до системи публічних закупівель. Усі дії замовників, а також аудитори, що перевіряють ці закупівлі, публічно фіксуються в електронній системі ProZorro, що дозволяє не лише контролювати їхню законність, а й надавати громадянам та антикорупційним організаціям можливість своєчасно виявляти порушення.

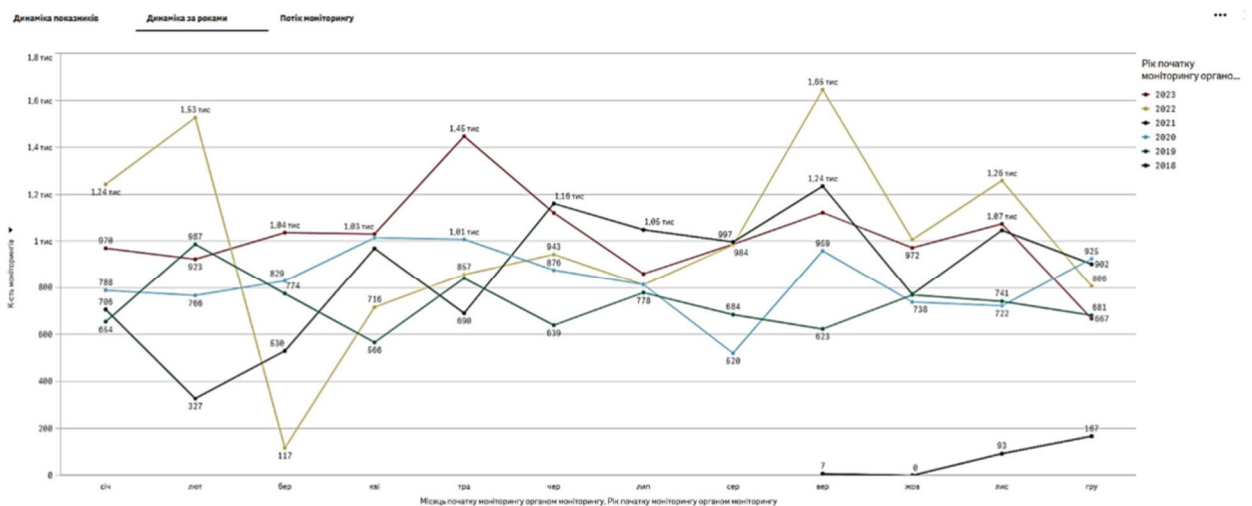
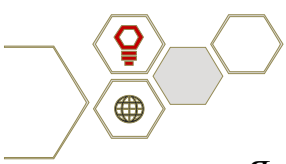

Рис. 1. Динаміка моніторингу публічних закупівель за 2018–2023 рр.

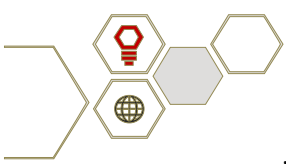
Динаміка проведення моніторингу публічних закупівель за період з початку його запровадження – вересня 2018 року по 2023 р. за даними Ві Prozorro представлена на рис. 1. [13].

Як свідчать дані рис. 1. за 2018-2023 рр. було проведено понад 53,47 тис. моніторинрів. На підставі даних Ві Prozorro за досліджуваний період кількість моніторинрів з виявленими порушеннями становила 41,02 тис. (76,72%). Кількість моніторинрів із повністю усуненими порушеннями становила 11,61 тис. При цьому, важливим показником є те, що лише 28,29% (11,61 тис.) з цих моніторинрів призвели до повного усунення виявлених порушень. Це вказує на те, що в багатьох випадках органи контролю вживають ефективних заходів для виправлення порушень, однак ще залишається значний потенціал для покращення процесу, особливо в частині попередження порушень на ранніх етапах.

Одним з найбільших викликів стало масове використання неконкурентних процедур. З початком повномасштабної війни багато державних установ та органів місцевого самоврядування отримали можливість закуповувати товари, роботи й послуги без проведення відкритих торгів. З одного боку, це дозволяє швидко реагувати на надзвичайні потреби. З іншого – відкриває широкий простір для зловживань. Закупівлі за спрощеними процедурами часто проходять без належної перевірки постачальників, без ринкового порівняння цін, а контроль за якістю стає формальним. У результаті держава втрачає значні кошти, а громадськість – довіру до системи [12]. Так, саме запровадження воєнного стану в Україні призвело до суттєвих змін у процедурі публічних закупівель. Зокрема, задля оперативності було дозволено застосування спрощених або неконкурентних процедур, що, з одного боку, сприяє швидкому реагуванню на нагальні потреби армії, медичної галузі та інфраструктури, але, з іншого – створює ризики неефективного або нецільового використання бюджетних коштів.

На сьогодні відсутні системні дослідження, які б оцінювали ефективність витрат у таких умовах та визначенню того наскільки закупівлі відповідають принципам економності, доцільності та прозорості. Окремі випадки розслідувань журналістів чи громадських організацій (наприклад, закупівлі з суттєвою переплатою чи без тендерів) свідчать про наявність проблем, однак

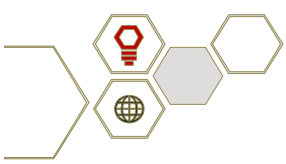

науковий аналіз, що спирається на статистику, аудит або порівняльні підходи, залишається обмеженим.

Крім того потрібне розуміння того як змінюється структура бюджетних витрат під час війни. В першу чергу змінюються основні напрямки витрат. Зростає фінансування військових потреб, включаючи закупівлю озброєння, техніки, забезпечення військовослужбовців та їхніх сімей. Збільшуються витрати на соціальний захист, допомогу внутрішньо переміщеним особам, а також на медичне обслуговування постраждалих. Зростає фінансування програм гуманітарної допомоги для населення, яке постраждало від конфлікту, а також можуть бути виділені кошти на підтримку підприємств, які постраждали від війни та на відновлення інфраструктури. Це в свою чергу веде до зменшення витрат на неекстрені програми, такі як культурні проекти або інші соціальні програми, що можуть бути скорочені, щоб перенаправити кошти на більш нагальні потреби.

Особливу увагу слід приділити питанню повоєнного відновлення. На тлі масового знищення інфраструктури та житлового фонду вартість проєктів відбудови обчислюється в мільярдах гривень. Успіх цього процесу залежатиме не лише від обсягу залучених коштів, а й від того, наскільки ефективно та прозоро ці кошти будуть витрачені. Однак чинна система закупівель, яка базується на процедурних підходах, розроблених до війни, не здатна повною мірою відповідати новим викликам.

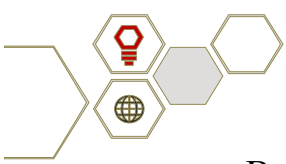
Іншою серйозною проблемою є недостатній контроль за витратами, зокрема на місцевому рівні, де органи влади можуть стикатися з труднощами в моніторингу та контролі за виконанням контрактів. Це створює можливості для фрагментації бюджетних коштів та їх витрачання на проєкти, що не є пріоритетними для розвитку місцевих громад. Крім того, для успішного відновлення інфраструктури та житлового фонду, що було зруйновано в результаті війни, потрібно значно більше фінансів. Однак ефективність використання цих коштів залежить від здатності системи публічних закупівель адаптуватися до нових умов і потреб.

Війна може суттєво вплинути на спроможність органів місцевого самоврядування здійснювати ефективні закупівлі. По-перше, в умовах конфлікту можуть виникнути проблеми з доступом до ресурсів, що ускладнює процес закупівель. По-друге, нестабільність економіки може призвести до зростання цін на товари та послуги, що ускладнює планування бюджетів. Крім того, війна може викликати зміни в законодавстві та регуляціях, що стосуються закупівель, що може вимагати від органів місцевого самоврядування швидкої адаптації до нових умов. Також важливо враховувати, що в умовах війни можуть зменшитися кадрові ресурси, оскільки працівники можуть бути мобілізовані або виїхати з регіону. Усе це може призвести до затримок у виконанні закупівельних процедур та зниження їхньої ефективності. Однак, органи місцевого самоврядування можуть шукати альтернативні рішення, такі як співпраця з неурядовими організаціями або міжнародними партнерами, щоб забезпечити необхідні ресурси для своїх громад.

Потрібно також враховувати, що умови воєнного стану в Україні об'єктивно вимагають часткової закритості інформації щодо публічних закупівель – з міркувань національної безпеки, збереження логістики, а також безпеки постачальників і споживачів [15]. Проте така ситуація створює вразливість до зловживань і знижує ефективність традиційних механізмів громадського та медійного контролю.

У звіті Центру аналізу публічних фінансів та публічного управління KSE зазначається, що понад 60% оборонних закупівель 2022 року проводились поза рамками повної відкритості, що збільшує ризики неефективного використання коштів [16]. Хоча система ризик-індикаторів ProZorro продовжує ідентифікувати потенційно проблемні закупівлі, ефективність реагування обмежується як технічними, так і правовими чинниками [17]. До того ж органи державного фінансового контролю, зокрема Держаудитслужба, часто не мають можливості оперативно реагувати на порушення в реальному часі через обмеження доступу до об'єктів перевірки у зонах бойових дій.

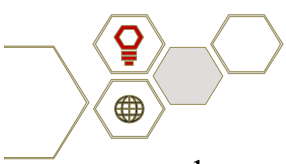
Водночас, слід відзначити збереження активності громадського сектору, який здійснює моніторинг закупівель навіть у складних умовах. Зокрема, ініціатива DOZORRO здійснює регулярні публікації аналізу підозрілих тендерів, що частково компенсує зниження інституційного контролю. Такий стан речей вимагає створення гнучких та безпечних форм публічної звітності, а також розробки механізмів внутрішнього аудиту, адаптованих до умов кризового управління.

Для вирішення цих проблем необхідне комплексне оновлення нормативної бази. Одним з ключових напрямів реформування є перегляд грошових порогів, які визначають, коли повинні застосовуватись електронні процедури через систему ProZorro. Поточні межі вже не відповідають ринковим реаліям — зростання інфляції, коливання валютного курсу та зміни вартісної структури послуг вимагають гнучкішого підходу. Встановлення обґрунтованих, адаптованих до ситуації порогів дозволить уникати дроблення закупівель та сприятиме чесній конкуренції.

Ще однією перспективною зміною є впровадження нецінових критеріїв. Визначення переможця виключно за найнижчою ціною часто призводить до придбання неякісних товарів або залучення ненадійних підрядників. Упровадження додаткових показників – таких як досвід постачальника, строки виконання, сертифікація продукції – дозволить забезпечити баланс між ціною та якістю, що особливо важливо для проєктів з довготривалим ефектом.

Також надзвичайно важливо ліквідувати корупційно вразливі положення в законодавстві, які дозволяють обійти прозорі механізми. Поширені практики, як-от завуальовані вимоги в тендерній документації чи маніпуляції з технічними умовами, мають бути припинені через суворий нагляд та вдосконалення контролю з боку Антимонопольного комітету та Рахункової палати.

Нарешті, для усунення корупційних ризиків необхідно посилити контроль за проведенням закупівель. Важливо, щоб органи нагляду, такі як Антимонопольний комітет і Рахункова палата, мали достатньо ресурсів і повноважень для своєчасного виявлення та припинення зловживань. Загалом,

реформування системи публічних закупівель вимагає комплексного підходу, що включає адаптацію до нових економічних умов, посилення контролю за витратами та забезпечення більшої прозорості на всіх етапах закупівельного процесу. Тільки таким чином можна забезпечити ефективне використання бюджетних коштів і створити стійку та прозору систему управління державними фінансами.

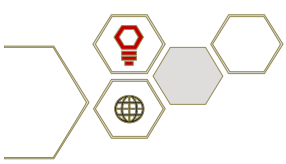
Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити низку узагальнень щодо стану використання бюджетних коштів через систему публічних закупівель в Україні в умовах сучасних викликів.

Система публічних закупівель в Україні демонструє базову стійкість навіть в умовах воєнного стану, зберігаючи основні принципи відкритості та конкурентності. Однак масштаби спрощених і закритих процедур значно зросли, що знижує рівень прозорості та підзвітності бюджетних витрат. В умовах обмеженої публічності зростає ризик неефективного та нецільового використання бюджетних коштів, особливо в секторах, де закупівлі здійснюються поза конкурсом або із закриттям інформації.

Саме тому законодавча база потребує оновлення та гармонізації з практикою. По-перше, недостатній рівень цифровізації процесів призводить до затримок та можливостей для маніпуляцій, що потребує впровадження єдиного електронного документообігу, розширення функціоналу Prozorro шляхом інтеграції з іншими державними реєстрами (ЄДР, податкові дані тощо) та застосування аналітичних ІТ-інструментів (ВІ-систем) для виявлення підозрілих закупівель або змов.

По-друге, існуючі механізми відповідальності за порушення повинні гарантувати невідворотності покарання, а для цього потрібно встановити чіткі санкції за порушення, запровадити відкритий реєстр недобросовісних постачальників, посилити контроль за виконанням рішень АМКУ.

По-третє, актуалізувати законодавство щодо закупівель, зокрема уточнити функції контролюючих органів, спростити процедури оскарження та надати більше захисту добросовісним учасникам. Також потрібно розширити

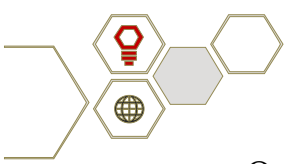
повноваження Держаудитслужби, забезпечити її належним фінансуванням і створити правові умови для незалежного громадського моніторингу.

Система контролю за закупівлями потребує удосконалення і на місцевому рівні, де часто виникають труднощі в моніторингу та контролі за виконанням контрактів. Незважаючи на зусилля громадянського суспільства, потенціал громадського контролю наразі не реалізується повною мірою. Потрібна стратегія розширення можливостей участі громадськості навіть в умовах війни, з урахуванням безпекових обмежень, а це можливо лише за умови залучення громадських організацій та медіа до контролю за великими або підозрілими закупівлями (громадський нагляд).

По-четверте, кваліфікація фахівців у сфері закупівель нерівномірна і часто недостатня. Впровадити обов'язкову сертифікацію для закупівельників та систему безперервного навчання для закупівельників, аудиторів і контролерів з акцентом на антикорупційні стандарти.

Подальше реформування нормативної бази є необхідним для адаптації до нових економічних реалій. Поточні пороги для застосування електронних процедур потребують перегляду, щоб вони відповідали ринковим умовам і сприяли більшій конкурентоспроможності. Водночас посилення контролю за корупційними ризиками та розвиток інструментів прозорості на всіх етапах закупівель є критично важливими для підвищення ефективності використання бюджетних коштів.

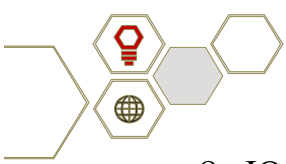
Перспективи подальших розробок включають впровадження нецінових критеріїв для закупівель, таких як досвід постачальника чи сертифікація продукції, що дозволить забезпечити більшу якість закуплених товарів і послуг. Адаптація системи до змін економічної ситуації, врахування інфляційних процесів і коливань валютного курсу дозволить оптимізувати процеси та знизити ризики зловживань. Удосконалення системи публічних закупівель потребує комплексного підходу, що забезпечить ефективне та справедливе використання бюджетних ресурсів, зокрема в умовах відновлення країни після війни.

Отже, подальше реформування сфери публічних закупівель має ґрунтуватися на принципах адаптивного управління, що включає гнучке законодавче регулювання, цифрові інновації, зміцнення інституційного аудиту та розвиток нових форм прозорості звітності, а ефективне використання бюджетних коштів через публічні закупівлі в умовах воєнного стану вимагає не лише технічних рішень, а й політичної волі, міжсекторальної співпраці та посилення як державного, так і громадського контролю.

Список використаних джерел

1. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз публічних закупівель: методичні та практичні аспекти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. 2017. № 7(35). С. 65-71.
2. Павлюк К. В., Шапоренко О. О. Підвищення ефективності видатків державного бюджету в умовах реформ. *Наукові праці НДФІ*. 2016. Вип. 4. С. 15–33.
3. Малиняк Б., Підлісний І. Ефективність видатків місцевих бюджетів: механізм контролю в Шотландії та уроки для України. *Світ фінансів*. 2018. №3 (56). С. 41–57.
4. Гупаловська М. Особливості здійснення казначейського контролю у бюджетній сфері. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль :ТНТУ, 2020. Том 6. № 67. С. 122–128.
5. Назарова К. О., Копотієнко Т. Ю. Контроль публічних закупівель як державний пріоритет розвитку економіки. *Бізнес Інформ*. 2017. № 11. С. 96–101. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_11_16.
6. Письменна М. С. Парадигмальний підхід до контролю в сфері державних (публічних) закупівель. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 25(1). С. 194–198. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_25%281%29__44
7. Русін В. М. Розвиток системи публічних закупівель в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 95–98.

8. Юшко С. В. Фінансові шахрайства і зловживання у сфері публічних закупівель та способи протидії їм. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2018. № 21. С. 118–125.

9. Здирко Н. Державне регулювання та контроль у сфері публічних закупівель. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Випуск 3–4. С. 79–89.

10. Кириленко О, Русін В. Напрями мінімізації фінансових шахрайств у сфері публічних закупівель. *Світ Фінансів*. 2020. № 2 (63). С. 62–76.

11. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/922-19>

12. Прозорість, ефективне використання бюджетних коштів: Олексій Мовчан про законопроект щодо реформи системи публічних закупівель від 16 жовтня 2024 року. URL: <https://sluga-narodu.com/prozorist-efektyvne-vykorystannia-biudzhethnykh-koshtiv-oleksiy-movchan-pro-zakonoproiekt-shchodo-reformy-systemy-publichnykh-zakupivel/>

13. Боярова, О. Внутрішній контроль публічних закупівель бюджетних установ. *Економіка та суспільство*. 2024. №70. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-37>

14. Кириленко О., Жадан М. Підвищення прозорості та обґрунтованості використання бюджетних коштів. *Світ фінансів*. 2021. №. 3(68). С. 23-37.

15. Transparency International Ukraine. Рік воєнних закупівель: аналіз викликів та практик. Transparency International Ukraine. Київ, 2023. URL: <https://ti-ukraine.org/news/rik-voyennyh-zakupivel-analiz-vyklykiv-ta-praktyk/>

16. Київська школа економіки. Аналіз публічних закупівель в умовах воєнного стану. KSE Institute. Київ: KSE, 2023. 32с. URL: <https://kse.ua/research/publications/analiz-zakupivel-2023/>

17. DOZORRO. Огляд ризиків публічних закупівель у 2022–2023 рр. Платформа DOZORRO. Київ, 2023. URL: <https://dozorro.org/research/ogljad-rizikiv-zakupivel-2023>